

Η προλόγηση στο βιβλίο του Γιώργου Κατραλή, *Κωνσταντίνος Κυδωνιάτης, Η ζωή και το έργο του*, από τον μουσικογράφο και λεξικογράφο Τάκη Καλογερόπουλο

Λίγα ως Προανάκρουσμα

Όταν πρωτοξεφυλλίσαμε τα δοκίμια του παρόντος πονήματος, η δικαιολογημένη μας συγκίνηση (ως παλιού και αφοσιωμένου μαθητή του Κων/νου Κυδωνιάτη και ως αυτόπτη-αυτήκοου πολλών από τα εξιστορούμενα) αντικαταστάθηκε από προϊούσα έκπληξη για την πληθώρα, το εύρος και την ακρίβεια των στοιχείων που περιέχονταν. Πράγματι, αντικρίσαμε συγκεντρωμένο-(θα τολμούσαμε να γράψουμε «με ιεραποστολική αυταπάρνηση»)-πλουσιότατο αλλά και δυσεύρετο (και γι' αυτό πολύτιμο) μουσικολογικό υλικό, που φωτίζει εκτός από τη ζωή και τα πεπραγμένα του τιμώμενου ανδρός, το πνευματικό κλίμα και τα καλλιτεχνικά συμβάντα ολόκληρης Εποχής. Έτσι θεωρήσαμε την παράκληση του συγγραφέα, όπως προλογίσουμε το έργο του, πέρα από στοιχειώδες καθήκον και ως ύψιστη τιμή.

Στις σελίδες που ακολουθούν ο αναγνώστης θα διαπιστώσει «ιδίους όμμασι» (αν δεν μπόρεσε ή δεν πρόλαβε να το διαπιστώσει «ιδίους ωσί») πόσο μεγάλος και πολυδιάστατος μουσικός υπήρξε ο Κυδωνιάτης. Φλογερός «πιανίστας σολίστ», κορυφαίος συνθέτης, ασυμβίβαστος μαέστρος, σοφός καθηγητής θεωρητικών-πιάνου, περιζήτητος «συνοδός πιανίστας», λαμπρός ενορχηστρωτής, κ.λπ., κ.λπ....Οι λέξεις, αν και πανέτοιμες να στοιβάξουν ιδιότητες, φθάρηκαν κι αδυνατούν να εκφράσουν την ποιότητα αυτών των ιδιοτήτων κι όσο πιο πολλά κοσμητικά παρατίθενται τόσο αποδυναμώνεται η αλήθεια. Σύμφωνοι! Όμως τι να κάνουμε που ο Κυδωνιάτης υπήρξε μέγιστος;... Άλλωστε τα μοναδικά καλλιτεχνικά του διαπιστευτήρια καταγράφονται και τεκμηριώνονται στη συνέχεια με τρόπο αδιαμφισβήτητο· εμείς απλώς τα προσυπογράφουμε και άλλο τι ουδέν.

Ή μάλλον έχουμε κάτι...

Κάτι που χρόνια μας βασανίζει και δίνει ίσως απάντηση στο γιατί αυτός ο «Κολοσσός» της Παγκόσμιας Μουσικής, αντί να σιτίζεται στο Πρυτανείο και να διατηρεί χρυσοποικιλτο θάκο στην Ακαδημία Αθηνών (διέθετε άλλωστε αδελφό ακαδημαϊκό...) έζησε σε αφάνεια δυσανάλογη προς το καλλιτεχνικό κύρος του και αναλώθηκε ως ιερό σφάγιο (στην περίπτωσή του, εκατόμβη) στον ταλεντοβόρο βωμό του Ωδείου Αθηνών· κατ' όνομα θύτης, στην ουσία ανυπεράσπιστο θύμα.

Φαίνεται ότι αυτό συνέβη, γιατί στο πρόσωπό του ήταν μεν ενσαρκωμένο με παραδειγματική τελειότητα το δύσβατο (και γι' αυτό μισητό) "Ιδεώδες" του συγκεκριμένου Ωδείου, χωρίς όμως ο ίδιος να αποκτήσει ποτέ (λόγω σεμνότητας χαρακτήρα και παραδειγματικού ήθους) την απαιτούμενη ισχύ (κοινωνική ή «ενδοωδειακή»), ώστε να μπορεί να το υπερασπιστεί αποτελεσματικά. Έτσι, είχε την ατυχία αφ' ενός να δέχεται (και δυστυχώς να αποδέχεται με χριστιανική εγκαρτέρηση) τα ενορχηστρωμένα πυρά όλων των «εκτός των τειχών» (γιατί ποτέ του δεν ανέχτηκε είτε τον ψευτοπροοδευτισμό είτε τον ψευτομοντερνισμό και συνεχώς διατυμπάνιζε με βροντώδη πλην ασυγχώρητη παιδική αφέλεια αυτό που σήμερα έγινε πασιφανές: πως "ο αυτοκράτορας ήταν γυμνός"...) αφ' ετέρου να υπονομεύεται συστηματικά και από τους «συντρόφους» του τους "εντός των τειχών" (γιατί ήταν παρασάγγες ο καλύτερός τους και τον ζήλευαν ακόμα και εξουδετερωμένο). Αποτέλεσμα τόσο ο ίδιος όσο και τα έργα του να ωθούνται συνεχώς και "κοινή συναινέσει" στα αζήτητα, σαν οι προσωπικότητες του διαμετρήματός του να μας περισσεύουν σ' αυτόν τον τόπο.

Όμως σε αντιστάθμισμα παρέμεινε πάντα δικαιωμένος στις συνειδήσεις των πολυάριθμων μαθητών του, των διάσημων ξένων καλλιτεχνών που συνεργάστηκε και όσων Ελλήνων μουσικών δεν πάσχουν από το-«όρα»:. «Amadeus»-«Σύνδρομο Σαλιέρι». Γι' αυτό, και σε αντίθεση με τους πολεμίους του, κατάφερε να πάρει μαζί του στον άλλο Κόσμο τον θαυμασμό και την εκτίμηση πλείστων ομοτέχνων του. Να τελικά ποιο υπήρξε το σπουδαιότερο έργο του, για το οποίο του είμαστε κατ' εξοχήν ευγνώμονες, ως αταλάντευτοι θαυμαστές του ζωντανού μουσικού παραδείγματος που ενσάρκωνε και για το οποίο θεωρούμε την παρούσα «post mortem» Εργοβιογραφία (την τόσο διεξοδική, επιστημονική και «από καρδιάς») ως ελάχιστο πλην οφειλόμενο αντίδωρο στην προσωπικότητα, στην αξία του και την πολυσχιδή εθνική προσφορά του, ενώ μέσα από τις σελίδες της αναδεικνύεται και η εθνοφελέστατη συμβολή κάποιου άλλου εκλεκτού Αρκάδα μουσικού, που τόσο σεμνά και ευσυνείδητα μόχθησε για να μείνει ζωντανή στους αιώνες η μνήμη του αναντικατάστατου «Δασκάλου» μας.

Φίλε Γιώργο Κατραλή, σου σφίγγω νοερά το χέρι...

Κάντζα, 17.11.2002
Τάκης Καλογερόπουλος